

בפרשתנו יעקב זוכה להעמיד י"א מתוך י"ב השבטים. לאה היא הראשונה ללדת. אחר שזכתה ללדת את יהודה הבן הרביעי אמרה (כט, לה): "וַתֵּהָרֶה עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר הַפֶּעַם אֹדְהָ אֶת־יִקְוָק עַל־כֵּן קָרָאָהּ שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֵד מִלֶּדֶת".

ובאר רש"י "שנטלתי יותר מחלקי, מעתה יש לי להודות". היה ידוע להם ברוח הקודש שיוולדו י"ב שבטים, וכעת התברר שזכתה ליותר מחלקה היחסי בין האימהות, מציאות המהווה סיבה להודאה מיוחדת.

בגמ' ברכות דף ז, ב מובאת הדרשה הבאה: "ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה'". והדבר תמוה שהרי מצאנו הודאות קודמות, חז"ל דורשים שאדם הראשון אמר "טוב להודות לה'", והאבות הקריבו קרבנות ושבחו לה' ומה התחדש בלאה? ה"כתב סופר" מבאר עפ"י המובא בגמ' שבת קי"ח, ב "כל האומר הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף". ההסבר לכך הוא שהחושב שיש להודות רק על ניסים גדולים וניכרים, כמו ההלל אשר נאמר על יציאת מצרים, הרי זה כמחרף כי חובה להודות גם "על ניסיך שבכל יום עמנו" ועל כל נשימה ונשימה.

לאה חידשה הודאה לא רק על ניסים חריגים, שבזה היו שקדמו לה, אלא גם על עצם החיים. בשלושת ילדיה הראשונים שמחה על האפשרות לקרבה יתירה ליעקב, וכעת שמחה על עצם לידת ילד. יתכן שרק כעת כאשר זכתה ליותר מחלקה, הבינה שגם החלק הראוי לכל אחת מהאימהות אינו מובטח, ויש להודות גם על הלידות הקודמות, משום כך היא מודה כעת בכפלים על יהודה ושאר אחיו.

ה"כתב סופר" הסביר את יחודה של הודאת לאה בכך שאמרה בתמיה – וכי הפעם בלבד אודה את ה'? והחליטה לקרוא בשם יהודה כדי שתזכור תמיד את חובתה להודות, ובאופן קבוע ותדיר תזכיר את תהילת ה' בפיה.

מתוך הבנה מחודשת זו של הודאת לאה כפורצת דרך, אפשר להבין כי לאה חידשה דרך חינוכית שלאורה התחנכו צאצאיה אשר המשיכו בדרכה. כמו שדרשו חז"ל בבראשית רבה פרשה עא סימן ה: "לאה תפסה פלך (-אומנות) הודיה ועמדו הימנה בעלי הודיה, יהודה (בראשית לח) ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני, דוד אמר (תהלים קלו) הודו לה' כי טוב, דניאל אמר (דניאל ב) לך אלהא אבהתי מהודא ומשבח אנה".

במדרש תנחומא לפרשת ויחי סימן יב ניתן לשמוע הבנה אחרת בעיתוי של ההודאה בלידת יהודה. "יהודה אתה יודוך אחיך, אתה בשמך הודת אמך כשילדה אותך אמרה הפעם אודה את ה' (בראשית כט לה), ומה ראתה להודות ביהודה, אלא ילדה לראובן, וראה דתן ואבירם ולא הודת בו, ילדה לשמעון וראתה זמרי ולא הודת בו, ילדה ללוי וראתה קרח ולא הודת בו, כיון שילדה ליהודה מיד הודת בו, שהוא הודה במעשה תמר, שנאמר ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני (שם/בראשית/ לח כו), א"ל אביו אמך הודית בך ואת הודית, לפיכך אחיך יודו לו".

לאה צפתה את העתיד ונתנה הודאה שלמה רק כשנולד יהודה אשר הן מעשיו והן ותולדותיו ראויים. כיון שיש בו כח להכיר ולהודות בטעות וכן להכיר טובה, משום כך הוא ראוי למלכות, ועל כך יש להודות מעבר לטובה הפרטית גם על הטובה הכללית לאומה כולה.

ובזה מובן המשך המדרש שם: "למה יודוך אחיך שכל ישראל יקראו על שמך יהודים, ולא עוד אלא שהמשיח יוצא ממך שהוא מושיע את ישראל".

כולנו נקראים על שמו של יהודה ומחויבים לממש את הזכות להודות בכל עת על טובות גדולות וקטנות, להודות על העבר "על שהחייטנו וקיימתנו" ולבקש על העתיד "כן תחיינו ותקיימנו" ובזכות כך נזכה למשיח משבט יהודה. שבת של גשמים וברכה גדולה.